

Mnenje Evropskega odbora regij – Agenda EU za boj proti terorizmu: predvidevanje, preprečevanje, zaščita in odzivanje

(2022/C 61/05)

Poročevalec:	Karl VANLOUWE (BE/EA), član regionalne skupščine: regionalni parlament, Flandrija
Referenčni dokument:	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Agenda EU za boj proti terorizmu: predvidevanje, preprečevanje, zaščita in odzivanje COM(2020) 795 final

POLITIČNA PRIPOROČILA

EVROPSKI ODBOR REGIJ

Uvod

1. pozdravlja agendo Komisije za boj proti terorizmu ⁽¹⁾, ki priznava ključno vlogo lokalnih in regionalnih oblasti, tudi pri preprečevanju radikalizacije in varovanju javnih krajev;
2. se strinja z analizo Komisije, da nadnacionalna narava terorističnih mrež zahteva okrepljeno sodelovanje, ki varuje in podpira naše skupne vrednote in standarde, naš evropski način življenja in našo pluralistično družbo;
3. opozarja, da je boj proti terorizmu del varnostne politike, ki je deljena pristojnost med EU in državami članicami, v okviru te politike pa sta vzdrževanje javnega reda in zagotavljanje notranje varnosti v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije v nacionalni pristojnosti ⁽²⁾; pri tem opozarja tudi na vlogo regionalnih organov kazenskega pregona v nekaterih državah članicah;
4. ugotavlja, da teroristične napade v EU navdihujejo različni motivi, ki jih Europol deli na pet kategorij: džihadistični terorizem, levičarski in anarhistični terorizem, desničarski terorizem, etnonacionalistični in separatistični terorizem ali pa terorizem iz specifičnih razlogov; opozarja na vse bolj razširjen pojav terorističnih napadalcev, ki delujejo samostojno ⁽³⁾;
5. ugotavlja, da omejitve svobode gibanja zaradi ukrepov za boj proti pandemiji COVID-19 ovirajo teroriste pri njihovih dejavnostih, žal pa nekateri še vedno najdejo načine, kako se tem omejitvam izogniti; ugotavlja tudi, da je treba upoštevati socialno-ekonomske posledice pandemije, ki pomenijo dodatno tveganje za radikalizacijo in ustvarjajo krizne razmere, ki jih teroristi lahko izkoristijo za razširjanje svojih ciljev in dejavnosti ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

Predvidevanje*Strateški obveščevalni podatki in ocena groženj*

6. priznava, da je glede na čezmejno naravo terorističnih mrež Obveščevalni in situacijski center Evropske unije (INTCEN) ključnega pomena za notranjo varnost v EU; pozdravlja poziv Komisije k boljšemu upoštevanju strateških obveščevalnih podatkov in nadaljnjemu zagotavljanju visokokakovostnih ocen groženj, ki jih pripravljajo varnostne in obveščevalne službe, ter potrebnih virov za INTCEN;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.

⁽²⁾ Členi 4, 67 in 72 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

⁽³⁾ Europol (2020): *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020* (Poročilo Europol o stanju in trendih na področju terorizma v Evropski uniji 2020).

⁽⁴⁾ Europol (2020): *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2020* (Poročilo Europol o stanju in trendih na področju terorizma v Evropski uniji 2020).

⁽⁵⁾ Izvršni direktorat protiterorističnega odbora Združenih narodov (2020): *The impact of the COVID-19 pandemic on terrorism, counter-terrorism and countering violent extremism* (Posledice pandemije COVID-19 za terorizem, boj proti terorizmu in boj proti nasilnemu ekstremizmu).

Krepitev zmogljivosti za zgodnje odkrivanje

7. pozdravlja dejstvo, da se bodo v okviru raziskav EU na področju varnosti okrepile zmogljivosti za zgodnje odkrivanje morebitnih terorističnih groženj; v zvezi s tem poudarja pomen interoperabilnosti za izmenjavo informacij;

8. pozdravlja nadaljnje vključevanje raziskav v cikel priprave varnostne politike v okviru programa Obzorje Evrope, pri čemer bo lahko Europol pomagal pri opredelitvi ključnih raziskovalnih tem ter zasnovi in izvajanju okvirnih programov Evropske unije na tem področju;

Ostati korak pred časom: pomen novih tehnologij

9. priznava možnosti, ki jih prinašajo nove in inovativne tehnologije, kot so umetna inteligenca in brezpilotni zrakoplovi, pri pravočasnem predvidevanju terorističnih groženj in zaščiti javnih krajev; pozdravlja zavezo Komisije, da bo v okviru agende EU za mesta ⁽⁶⁾ financirala projekte za razvoj novih tehnologij, in poziva javne organe, podjetja in strokovnjake k izmenjavi dobre prakse;

10. opozarja, da nove tehnologije prinašajo tudi nove grožnje, in med drugim pozdravlja načrte Komisije za boljše odkrivanje, spremljanje in prepoznavanje potencialno zlonamernih brezpilotnih zrakoplovov;

11. ugotavlja, da si je treba vedno, zlasti pa v primeru novih tehnologij, prizadevati za ravnovesje med pravico do varnosti in telesne nedotakljivosti na eni strani ter drugimi temeljnimi pravicami in svoboščinami na drugi. Poleg tega je treba poskrbeti za sistem nadzora in ravnotežja ter dati prednost sorazmernosti in neodvisnemu sodnemu nadzoru;

Preprečevanje*Boj proti ekstremističnim ideologijam na spletu*

12. pozdravlja zavezo Komisije, da v sodelovanju z Europolom podpre nadaljnje izvajanje kriznega protokola EU v boju proti hitremu širjenju terorističnih vsebin na spletu; v ta namen bi bilo treba okrepiti vire in zmogljivosti pristojne enote Europa;

13. je seznanjen z zavezo Komisije, da bo seznam kaznivih dejanj na ravni EU ⁽⁷⁾ razširila na kazniva dejanja iz sovraštva in sovražni govor, ter z njenim predlogom zakonodaje o digitalnih storitvah ⁽⁸⁾; v zvezi s tem poudarja, da je treba upoštevati veljavne pravne okvire v državah članicah ter vedno spoštovati vse temeljne pravice in svoboščine, vključno s pravico do svobode izražanja;

14. poudarja, da je v boju proti radikalizaciji, terorizmu in dezinformacijam zelo pomembno razširjanje protipropagandnih in alternativnih diskurzov, ter pozdravlja zavezo Komisije, da bo podpirala države članice pri pripravi tovrstnega strateškega komuniciranja;

Podpora lokalnim akterjem za odpornejše skupnosti

15. poudarja, da bo še naprej aktivno sodeloval v boju proti radikalizaciji, in pozdravlja podporo Komisije mreži za ozaveščanje o radikalizaciji ⁽⁹⁾ ter pobudi Mesta v EU proti radikalizaciji ⁽¹⁰⁾;

16. poudarja, da sta za zgodnje odkrivanje radikalizacije še zlasti pomembna multidisciplinaren pristop in sodelovanje s civilno družbo; opozarja na dobre prakse, kot so „lokalne enote za varnost“, v katerih pri obravnavanju vsakega posameznega primera radikaliziranih oseb ⁽¹¹⁾ na lokalni ravni sodelujejo javni organi, policija, organizacije za socialno pomoč, izobraževalne ustanove, vključno z neformalnimi, verski svetovalci in drugi; v zvezi s tem opozarja na ključno načelo deljene poklicne skrivnosti, poziva k izmenjavi primerov dobre prakse na tem področju in poudarja, da je treba spoštovati ureditve v državah članicah glede varstva zasebnosti posameznikov;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces>

⁽⁷⁾ Člen 83(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/radicalisation-awareness-network-ran_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_sl

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf

17. opozarja, da se lokalne in regionalne oblasti najbolj neposredno soočajo z možnostmi in izzivi s področja integracije, in pričakuje, da bo Komisija zlasti tej ravni upravljanja zagotovila podporo za ohranjanje in krepitev socialne kohezije, vključno v okviru akcijskega načrta za integracijo in vključevanje ⁽¹²⁾;

Zapori, rehabilitacija in reintegracija

18. pozdravlja zavezo Komisije, da si bo bolj prizadevala za boj proti radikalizaciji v zaporih z deradikalizacijo, rehabilitacijo in reintegracijo radikaliziranih zapornikov; poudarja potrebo po celostnem pristopu, ki bi osebju v zaporu, socialnim delavcem, verskim svetovalcem in drugim omogočil posebno usposabljanje o tem, kako ravnati z radikaliziranimi zaporniki in pri katerem se spremljanje teh oseb ne konča hkrati z zaporno kaznijo ali programom deradikalizacije; poudarja pomen izmenjave dobre prakse;

Utrjevanje znanja in podpore

19. pozdravlja zavezo Komisije, da podpre nadaljnji razvoj nacionalnih mrež ustreznih akterjev, in z zanimanjem pričakuje predlog o vzpostavitvi vozlišča znanja Evropske unije o preprečevanju radikalizacije, ki bi moralo poleg izmenjave strokovnega znanja in izkušenj spodbujati tudi optimalno uporabo možnosti financiranja v okviru različnih evropskih programov; poudarja, da imajo lokalne in regionalne oblasti že ogromno znanja in izkušenj s tega področja ⁽¹³⁾, ter poziva, naj se v razvoj nacionalnih mrež zainteresiranih akterjev in v vozlišče znanja EU o preprečevanju radikalizacije vključijo regionalni organi kazenskega pregona in obveščevalne službe;

20. poleg tega poudarja pomen Sklada za notranjo varnost (ISF) v evropskem boju proti terorizmu in da je treba zagotoviti, da delež sredstev, ki jih upravljajo države članice, doseže vse nacionalne in regionalne organe, ki so pristojni za to področje;

Zaščita

Zaščita ljudi na javnih krajih

21. poudarja, da so javni kraji dovzetni za teroristične napade, in pozdravlja zavezo Komisije, da večji poudarek nameni načelu vgrajene varnosti; z zanimanjem pričakuje objavo virtualne arhitekturne knjige o vključevanju varnostnih vidikov v načrtovanje prihodnjih in obnovo obstoječih javnih prostorov; poudarja, da je treba najti ravnovesje med varstvom javnih krajev in potrebo po ohranitvi odprtosti, prijaznosti do uporabnikov in dostopnosti;

22. priznava, da imajo verski objekti veliko simbolično vrednost, zaradi katere so pogosto tarča teroristov, in z zanimanjem pričakuje projekte za boljše fizično varovanje teh objektov, ki jih Komisija namerava podpirati v sodelovanju z državami članicami, pri čemer je treba ravno tako poskrbeti za ravnovesje med njihovo odprtostjo, prijaznostjo do uporabnikov in dostopnostjo;

Mesta kot varnostno ogrožje v urbanem okolju

23. pozdravlja predloge Komisije glede zaveze EU za varnost in odpornost mest ter novo pobudo Mesta proti radikalizaciji in terorizmu, in poziva, naj se s tem povezane dejavnosti izvajajo po načelu „vse na enem mestu“, da se zagotovi enotna kontaktna točka;

24. poziva Komisijo, naj ga kot polnopravnega partnerja vključi v zavezo EU za varnost in odpornost mest ter se z njim vedno posvetuje o pomembnih predlogih;

25. poudarja, da je mogoče sredstva kohezijske politike EU uporabiti tudi za preprečevanje radikalizacije in krepitev javne infrastrukture z naložbami, osredotočenimi na socialno kohezijo, vključevanje in odpornost;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ Flamski parlament (2015), dok. 366 (2014–2015), št. 3, in flamska vlada (2017): Flamski akcijski načrt za preprečevanje nasilne radikalizacije in polarizacije.

Povečanje odpornosti kritične infrastrukture

26. opozarja na tveganje, da kritična infrastruktura postane tarča teroristov, in poudarja pomen poročanja o kibernetičnih incidentih v okviru zakonodaje o varnosti omrežij in informacijskih sistemov⁽¹⁴⁾; z zanimanjem pričakuje predstavitev predlogov Komisije za okrepitev odpornosti upravljavcev in povečanje varnosti pred fizičnimi in digitalnimi tveganji;

27. pozdravlja dejstvo, da je bilo področje uporabe predloga direktive o odpornosti kritičnih subjektov⁽¹⁵⁾ precej razširjeno in da zdaj zajema sektorje energetike, prometa, zdravja, pitne vode, odpadne vode, digitalne infrastrukture, javne uprave in veselja; ponavlja⁽¹⁶⁾ poziv Evropski komisiji, naj razmisli o prihodnji vključitvi dodatnih sektorjev v direktivo, in sicer sektorja verig oskrbe z osnovnimi dobrinami;

Varnost meja

28. opozarja, da mora biti prosto gibanje oseb znotraj Evropske unije neločljivo povezano z ustreznim nadzorom zunanjih meja, in se strinja s Komisijo, da bi bilo treba vzpostaviti učinkovit sistem upravljanja meja, namenjen sistematičnemu preverjanju vseh potnikov na zunanjih mejah, da bi lahko odkrili vse osebe, osumljene terorizma, in jim onemogočili vstop v EU; z zanimanjem pričakuje predloge Komisije za novo schengensko strategijo;

29. priznava, da je treba doseči interoperabilnost sistema vstopa/izstopa (sistem SVI)⁽¹⁷⁾, evropskega sistema za potovalne informacije in odobritve (ETIAS)⁽¹⁸⁾ in evropskega sistema za določitev držav članic, ki imajo informacije o obsodbah državljanov tretjih držav in oseb brez državljanstva (sistem ECRIS-TCN) ter hitro in celovito uporabo teh orodij⁽¹⁹⁾;

30. se strinja, da je treba po začetku veljavnosti novih uredb o schengenskem informacijskem sistemu (SIS)⁽²⁰⁾ uvesti sistem za avtomatsko identifikacijo prstnih odtisov (AFIS) in vanj vnesti informacije zaupanja vrednih tretjih držav o tujih terorističnih bojnikih;

Odrekanje sredstev za teroristične napade

31. priznava, da doma izdelani eksplozivni pomenijo grožnjo, in podpira poziv Komisije k celovitemu izvajanju in izvrševanju zakonodaje o dostopu do predhodnih sestavin za eksplozive⁽²¹⁾ ter poudarja pomen rednih ocen in posodobitev teh predpisov;

Odzivanje*Operativna podpora: krepitev Europol*

32. priznava ključno vlogo Europol in njegovega Evropskega centra za boj proti terorizmu (ECTC); poudarja, da jima je treba zagotoviti dodatna sredstva, in pozdravlja zavezo Komisije⁽²²⁾, da bo okrepila mandat Europol ter mu s tem omogočila učinkovito sodelovanje z zasebnimi stranmi, da se podprejo nacionalne protiteroristične preiskave z vidika obdelave in analize masovnih podatkov ter uporaba strokovnega znanja Europol na področju raziskav in inovacij;

Sodelovanje na področju kazenskega pregona

33. poudarja, da je čezmejno in medsektorsko sodelovanje bistvenega pomena za boj proti terorizmu, in se zavzema za tesno sodelovanje med regionalnimi in nacionalnimi organi kazenskega pregona ter Europolom; poudarja dodano vrednost posebnih tečajev za usposabljanje Agencije Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL)⁽²³⁾ ter z zanimanjem pričakuje predlog Komisije za kodeks EU o policijskem sodelovanju; Komisijo poziva, naj upošteva decentralizirano naravo varnostnih politik nekaterih držav članic, in pozdravlja njeno zavezo, da bo še naprej podpirala mrežo posebnih enot za posredovanje ATLAS⁽²⁴⁾ ter zagotavljala njeno trajnost; poziva k preučitvi možnih načinov združevanja in souporabe;

⁽¹⁴⁾ Direktiva (EU) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final.

⁽¹⁶⁾ Mnenje OR o odpornosti kritičnih subjektov, NAT-VII/017.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-Ii>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etiias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-Tcn>

⁽²⁰⁾ Uredbe (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861 in (EU) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Uredba (EU) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>

⁽²⁴⁾ Sklep 2008/617/PNZ.

Okrepitev izmenjave informacij

34. priznava, da je treba okrepiti usklajevanje, sodelovanje in izmenjavo informacij med lokalnimi in regionalnimi oblastmi, državami članicami, policijo, sodstvom ter varnostnimi in obveščevalnimi službami, tako med njimi kot z ustreznimi evropskimi agencijami; izpostavlja primere dobre prakse, v katerih na lokalni, regionalni in nacionalni ravni delujejo multidisciplinarnе projektne in delovne skupine ter enote za varnost⁽²⁵⁾; z zanimanjem pričakuje predstavitev predlogov Komisije o učinkovitem mehanizmu za izmenjavo informacij v primerih boja proti terorizmu, in poudarja pomen diskretnosti ter medsebojnega zaupanja;

35. se strinja, da je treba izboljšati izmenjavo profilov DNK, prstnih odtisov, odtisov dlani in nekaterih podatkov iz registrov vozil med državami članicami, ki bi ustrezala operativnim potrebam organov kazenskega pregona in bila usklajena s pravnim okvirom EU za varstvo podatkov; z zanimanjem pričakuje predloge Komisije za revizijo, posodobitev in podaljšanje Prümskih sklepov⁽²⁶⁾;

Podpiranje preiskav in pregona

36. se strinja, da je šifriranje sicer pomembno orodje za zaščito kibernetске varnosti in temeljnih pravic, vendar ga teroristi zlorabljajo; z zanimanjem pričakuje sodelovanje z državami članicami, ki ga je predlagala Komisija, da se opredelijo načini za zagotovitev zakonitega dostopa do teh podatkov ob spoštovanju naših temeljnih pravic in svoboščin ter pravnega okvira EU za varstvo podatkov;

37. priznava, da je treba za identifikacijo, odkrivanje in pregon tujih terorističnih bojnikov, ki se vračajo, zbirati dokaze in informacije z bojišč; z zanimanjem pričakuje pobude Komisije za podporo državam članicam na tem področju, in pozdravlja njeno zavezo, da bo okrepila sodelovanje s tretjimi državami;

Okrepljena podpora žrtvam terorizma

38. poudarja, da žrtve terorističnih napadov trpijo hude posledice, in poudarja, da mora pomoč zanje temeljiti na priznavanju dejstev, spominu na žrtve, kaznovanju storilcev in ugotavljanju resnice;

39. poudarja, da je treba žrtvam pomagati, in opozarja na dobro prakso individualiziranega sistema podpore, v katerem se žrtve lahko obrnejo na svetovalca, ki jim nudi podporo na upravnem področju in psihološko pomoč;

40. poudarja dodano vrednost pilotnega projekta strokovnega središča EU za žrtve terorizma⁽²⁷⁾; poziva, naj se projekt podaljša in nadaljuje tudi po letu 2021, da bo mogoče opraviti nadaljnje konkretno delo na lokalni in regionalni ravni; poziva k tesnemu sodelovanju s prihodnjim vozliščem znanja EU o preprečevanju radikalizacije, ne pa k združitvi obeh struktur;

41. pozdravlja zavezo Komisije, da bo preučila, kako izboljšati dostop žrtev do odškodnine, tudi v čezmejnih primerih, ko žrtve prebivajo v drugi državi članici, kot je tista, v kateri je prišlo do terorističnega napada; poziva k razmisleku o rešitvah, kot je jamstveni sklad za žrtve terorizma.

V Bruslju, 12. oktobra 2021

Predsednik
Evropskega odbora regij
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf

⁽²⁶⁾ Sklepa 2008/615/PNZ in 2008/616/PNZ.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/protecting-victims-rights/eu-centre-expertise-victims-terrorism_sl